

Spis treści

O autorach	XXI
Wykaz skrótów	XXIII
Wstęp	XXVII

Część I. Księgowania w układzie bilansu budżetu

Rozdział I. Środki pieniężne (dr Monika Kaczurak-Kozak)	3
1. Wyjaśnienie pojęć	3
2. Komentarz	3
2.1. Wprowadzenie	3
2.2. Zasady bankowej obsługi budżetu państwa oraz budżetów JST	4
2.2.1. Rachunki bankowe prowadzone do obsługi budżetu państwa	4
2.2.2. Rachunki bankowe prowadzone do obsługi budżetów JST	6
2.2.3. Rachunek środków na niewygasające wydatki JST	7
2.3. Zasady rozliczeń pieniężnych za pośrednictwem banków	8
2.4. Zasada kasowa w ewidencji budżetu	9
2.5. Wycena środków pieniężnych	10
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	11
3.1. Ogólne zasady ewidencji środków pieniężnych w księgach budżetów JST ..	11
3.2. Zasady ewidencji na koncie 133 „Rachunek budżetu”	11
3.3. Zasady ewidencji na koncie 135 „Rachunek środków na niewygasające wydatki”	13
3.4. Zasady ewidencji na koncie 140 „Środki pieniężne w drodze”	16
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	17
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową i budżetową	17
Rozdział II. Należności i rozliczenia (dr Monika Kaczurak-Kozak)	19
1. Wyjaśnienie pojęć	19
2. Komentarz	20
2.1. Wprowadzenie	20
2.2. Należności finansowe – udzielone pożyczki	21

2.3. Należności od budżetów	21
2.3.1. Podatki i opłaty pobierane przez urzędy skarbowe na rzecz JST	21
2.3.2. Otrzymywane subwencje ogólne oraz dotacje celowe	22
2.3.3. Udziały JST w podatku dochodowym od osób prawnych oraz w podatku dochodowym od osób fizycznych	23
2.4. Pozostałe należności i rozliczenia	25
2.5. Zasady wyceny należności	25
2.6. Odpisy aktualizujące należności	26
3. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	28
3.1. Ogólne zasady ewidencji należności i rozliczeń w księgach budżetów JST .	28
3.2. Zasady ewidencji na koncie 250 „Należności finansowe”	29
3.3. Zasady ewidencji należności na koncie 224 „Rozrachunki budżetu”	30
3.3.1. Rozliczenie dochodów budżetowych, realizowanych przez urzędy skarbowe na rzecz budżetu JST	31
3.3.2. Rozrachunki z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych	33
3.3.3. Rozrachunki z tytułu dotacji i subwencji	35
3.4. Zasady rozliczania się jednostek budżetowych z budżetem. Ewidencja na kontach 222 „Rozliczenie dochodów budżetowych” oraz 223 „Rozliczenie wydatków budżetowych”	36
3.5. Ewidencja odpisów aktualizujących należności	39
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	40
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi	42
Rozdział III. Inne aktywa (dr Monika Kaczurak-Kozak)	45
1. Wyjaśnienie pojęć	45
2. Komentarz	46
2.1. Wprowadzenie	46
2.2. Rozliczenia międzyokresowe kosztów w ustawie o rachunkowości	46
2.3. Rozliczenia międzyokresowe czynne w budżecie JST	48
3. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	49
3.1. Ogólne zasady ewidencji rozliczeń międzyokresowych w księgach budżetu	49
3.2. Ewidencja rozliczeń międzyokresowych kosztów w budżecie JST	49
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	51
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	52
Rozdział IV. Zobowiązania (dr Monika Kaczurak-Kozak)	53
1. Wyjaśnienie pojęć	53
2. Komentarz	53
2.1. Wprowadzenie	53
2.2. Zobowiązania finansowe – ograniczenia w zaciąganiu zobowiązań	54
2.2.1. Kredyty i pożyczki	58

2.2.2. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	59
2.3. Zobowiązania JST wobec budżetów	59
2.4. Pozostałe zobowiązania w budżecie JST	61
2.5. Zasady wyceny zobowiązań	61
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	63
3.1. Ogólne zasady ewidencji zobowiązań finansowych w księgach budżetu JST	63
3.2. Zasady ewidencji kredytów bankowych zaciąganych przez JST	64
3.3. Zasady ewidencji zaciągniętych pożyczek w budżecie JST	66
3.4. Zasady ewidencji zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych przez JST	67
3.5. Zasady ewidencji zobowiązań wobec budżetów	68
3.6. Zasady ewidencji pozostałych zobowiązań	69
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	71
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i budżetowymi	73
Rozdział V. Aktywa netto budżetu jednostki samorządu terytorialnego (dr Mieczysława Cellary)	77
1. Wyjaśnienie pojęć	77
2. Komentarz	78
2.1. Wynik wykonania budżetu	78
2.1.1. Zaciąganie kredytów i pożyczek oraz emisja papierów wartościowych przez JST	80
2.1.2. Dochody budżetowe	82
2.1.3. Wydatki budżetowe	83
2.2. Niewygasające wydatki	84
2.3. Rezerwa na niewygasające wydatki	85
2.4. Wynik na operacjach niekasowych	86
2.5. Środki z prywatyzacji	86
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	86
3.1. Ewidencja wyniku wykonania budżetu JST	86
3.2. Ewidencja wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, w księgach budżetu JST	89
3.3. Ewidencja pozostałych operacji niekasowych w księgach budżetu JST	90
3.4. Ewidencja przychodów z tytułu prywatyzacji w księgach budżetu JST	92
3.5. Ewidencja skumulowanych wyników budżetu w księgach budżetu JST	92
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	93
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	94
Rozdział VI. Inne pasywa (dr Monika Kaczurak-Kozak)	97
1. Wyjaśnienie pojęć	97
2. Komentarz	97

2.1. Wprowadzenie	97
2.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów w ustawie o rachunkowości	98
2.3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów w budżecie JST	99
3. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	101
3.1. Ogólne zasady ewidencji rozliczeń międzyokresowych w księgach budżetu JST	101
3.2. Ewidencja rozliczeń międzyokresowych przychodów w budżecie JST	101
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	104
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	105

Część II. Księgowania w układzie bilansowym

Rozdział I. Wartości niematerialne i prawne w jednostkach budżetowych

i samorządowych zakładach budżetowych (dr Melania Bąk)	109
1. Wprowadzenie – istota wartości niematerialnych i prawnych	109
2. Komentarz	112
2.1. Wartości niematerialne i prawne w polityce rachunkowości	112
2.2. Wycena wstępna i bilansowa wartości niematerialnych i prawnych	113
2.3. Odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe wartości niematerialnych i prawnych	116
2.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	119
2.5. Wartości niematerialne i prawne w księgach rachunkowych	122
2.6. Wartości niematerialne nieuwjawniane w rachunkowości	125
3. Schematy księgowañ z wyjaśnieniami	127
3.1. Ewidencja podstawowych wartości niematerialnych i prawnych	127
3.2. Ewidencja pozostałych wartości niematerialnych i prawnych	131

Rozdział II. Aktywa trwałe (dr Mieczysława Cellary)	135
1. Wyjaśnienie pojęć	135
1.1. Aktywa trwałe w ustawie o rachunkowości	135
1.2. Definicja środków trwałych dodana w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości	136
2. Komentarz	137
2.1. Sposób i tryb finansowania inwestycji z budżetu państwa	137
2.2. Wycena aktywów trwałych	139
2.2.1. Wycena wartości niematerialnych i prawnych	139
2.2.2. Cena nabycia i koszt wytworzenia	140
2.2.3. Koszt wytworzenia	141
2.2.4. Trwała utrata wartości	142
2.2.5. Wycena przychodu i rozchodu akcji	143
2.2.6. Operacje w walutach obcych	143
2.3. Zasady umorzenia oraz amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych	144

2.3.1. Odpisy amortyzacyjne	144
2.3.2. Amortyzowanie w miesiącu przyjęcia	145
2.4. Klasyfikacja Środków Trwałych	145
2.4.1. Podstawowa jednostka ewidencji	146
2.4.2. Grupy środków trwałych	147
2.5. Ujmowanie aktywów trwałych w księgach	147
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	149
3.1. Ewidencja środków trwałych w budowie (inwestycji) w jednostce budżetowej	149
3.2. Ewidencja zwiększeń i zmniejszeń w stanie środków trwałych	151
3.3. Ewidencja sprzedaży środków trwałych	152
3.4. Ewidencja likwidacji środków trwałych umarzanych stopniowo	153
3.5. Ewidencja niezawinionych niedoborów inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie	154
3.6. Ewidencja zawinionych niedoborów inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie	155
3.7. Ewidencja nadwyżek inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie oraz środkach trwałych w budowie (inwestycjach) ...	156
3.8. Ewidencja umorzenia i amortyzacji środków trwałych umarzanych w czasie	157
3.9. Ewidencja pozostałych środków trwałych	158
3.10. Ewidencja nieodpłatnie otrzymanych od innych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych pozostałych środków trwałych w dotychczasowej wartości ewidencyjnej	159
3.11. Ewidencja otrzymanych w formie darowizny pozostałych środków trwałych od innych jednostek	159
3.12. Ewidencja niezawinionych niedoborów inwentaryzacyjnych w pozostałych środkach trwałych	160
3.13. Ewidencja zawinionych niedoborów inwentaryzacyjnych w pozostałych środkach trwałych	161
3.14. Ewidencja nadwyżek inwentaryzacyjnych pozostałych środków trwałych .	161
3.15. Ewidencja zbiorów bibliotecznych	162
3.16. Ewidencja wydatków inwestycyjnych w samorządowych zakładach budżetowych finansowanych z dotacji celowej	164
3.17. Ewidencja wydatków inwestycyjnych w samorządowych zakładach budżetowych finansowanych z przychodów własnych	165
3.18. Ewidencja mienia zlikwidowanych jednostek	166
3.19. Ewidencja dóbr kultury	167
3.20. Ewidencja wartości oraz umorzenia wartości niematerialnych i prawnych w jednostce budżetowej	168
3.21. Ewidencja długoterminowych należności budżetowych	171
3.22. Ewidencja długoterminowych aktywów finansowych	172
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	174

5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	176
5.1. Wyodrębnienie zakupów	178
Rozdział III. Zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych (dr Mieczysława Cellary)	179
1. Wyjaśnienie pojęć	179
2. Komentarz	180
2.1. Składniki majątkowe zaliczane do rzeczowych aktywów obrotowych	180
2.1.1. Podział zapasów	180
2.2. Wycena rzeczowych aktywów obrotowych	182
2.2.1. Cena nabycia	183
2.2.2. Koszt wytworzenia	183
2.2.3. Ceny ewidencyjne	185
2.3. Ujmowanie rzeczowych aktywów obrotowych w księgach rachunkowych – zasady ogólne	187
2.3.1. Rodzaje ewidencji	188
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	190
3.1. Ewidencja obrotu materiałowego	190
3.2. Ewidencja obrotu towarowego	200
3.3. Ewidencja produktów gotowych i półfabrykatów	209
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	213
4.1. Wymogi doradców księgowych	213
4.2. Rodzaje dowodów księgowych w przypadku materiałów i towarów	214
4.2.1. Elementy dowodu Pz	214
4.2.2. Elementy dowodu Zw	215
4.2.3. Elementy dowodu Rw	216
4.2.4. Elementy dowodu Wz	216
4.2.5. Elementy dowodu Mm	217
4.3. Rodzaje dowodów księgowych w przypadku produktów gotowych	217
4.3.1. Elementy dowodu Pw	217
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	218
Rozdział IV. Należności krótkoterminowe w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych (dr Mieczysława Cellary)	221
1. Wyjaśnienie pojęć	221
2. Komentarz	222
2.1. Zakres należności krótkoterminowych	222
2.2. Wycena należności krótkoterminowych	223
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	223
3.1. Ogólne zasady ewidencji należności krótkoterminowych	223

3.2. Ewidencja należności krótkoterminowych na koncie 201 „Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami”	225
3.3. Ewidencja należności z tytułu dochodów budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	228
3.4. Ewidencja rozliczeń dochodów budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	233
3.5. Rozliczenie wydatków budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	234
3.6. Ewidencja udzielonych dotacji budżetowych oraz płatności z budżetu środków europejskich w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	236
3.7. Ewidencja rozrachunków z budżetem	239
3.8. Ewidencja rozliczeń wydatków z budżetu środków europejskich	239
3.9. Rozliczenie wydatków ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	242
3.10. Ewidencja pozostałych rozrachunków publicznoprawnych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	243
3.11. Ewidencja rozliczeń z budżetem środków europejskich	244
3.12. Ewidencja rozrachunków z tytułu wynagrodzeń	244
3.13. Ewidencja pozostałych rozrachunków z pracownikami w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	245
3.14. Ewidencja pozostałych rozrachunków w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	248
3.15. Ewidencja wpływów do wyjaśnienia	251
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	252
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	254
Rozdział V. Krótkoterminowe aktywa finansowe (dr Mieczysława Cellary)	259
1. Wyjaśnienie pojęć i zdarzeń	259
2. Komentarz	261
2.1. Zakres krótkoterminowych aktywów finansowych w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych	261
2.2. Zasady obrotu gotówkowego i bezgotówkowego w jednostkach sektora finansów publicznych	263
2.2.1. Ograniczenia obrotu gotówkowego	263
2.3. Obrót gotówkowy w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych	264
2.3.1. Pogotowie kasowe	264
2.3.2. Czeki	264
2.3.3. Wartości pieniężne	265
2.3.4. Raport kasowy	265
2.4. Obrót bezgotówkowy	266
2.4.1. Polecenie zapłaty	267

2.4.2. Czek	267
2.4.3. Karta płatnicza	267
2.5. Rachunki bankowe jednostek budżetu państwa	267
2.5.1. Rachunki centralne	268
2.5.2. Rachunki odrębne	269
2.5.3. Fundusze celowe a obsługa rachunku	269
2.5.4. Zastępcza obsługa kasowa	270
2.5.5. Rachunek pomocniczy	270
2.5.6. Pojęcie „sum na zlecenie”	271
2.6. Rachunki bankowe JST	273
2.6.1. Podstawowy rachunek bankowy	273
2.6.2. Rachunki pomocnicze	273
2.7. Lokowanie wolnych środków pieniężnych przez jednostki sektora finansów publicznych	274
2.7.1. Wolne środki – aspekt podmiotowy	274
2.7.2. Lokowanie środków – depozyt	275
2.8. Wycena krótkoterminowych aktywów finansowych	276
2.8.1. Odsetki	277
2.8.2. Waluty obce	278
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	279
3.1. Ewidencja krótkoterminowych aktywów finansowych w księgach jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych	279
3.1.1. Zasady ogólne ewidencji środków pieniężnych	279
3.1.2. Zasady ewidencji operacji gotówkowych	279
3.2. Zasady ewidencji środków pieniężnych na rachunku bieżącym w księgach jednostek budżetowych	282
3.3. Zasady ewidencji środków pieniężnych na rachunku bieżącym samorządowych zakładów budżetowych	285
3.4. Zasady ewidencji środków pieniężnych na wydzielonym rachunku dochodów jednostek budżetowych	286
3.5. Zasady ewidencji na rachunkach bankowych przeznaczonych dla środków funduszy specjalnego przeznaczenia	289
3.6. Zasady ewidencji na rachunkach bankowych państwowych funduszy celowych	291
3.7. Zasady ewidencji na rachunkach bankowych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi	292
3.8. Zasady ewidencji na rachunkach bankowych środków europejskich	293
3.9. Zasady ewidencji na koncie 139 „Inne rachunki bankowe”	294
3.10. Zasady ewidencji na koncie 140 „Krótkoterminowe aktywa finansowe”	296
3.11. Zasady ewidencji na koncie 141 „Środki pieniężne w drodze”	298
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	298

5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	300
5.1. Sprawozdania Rb-23 i Rb-ST	300
5.2. Sprawozdanie Rb-N	300
5.3. Bilans	302
Rozdział VI. Różnice inwentaryzacyjne (dr Mieczysława Cellary)	305
1. Wyjaśnienie pojęć	305
2. Komentarz	306
2.1. Niedobory i nadwyżki	306
2.1.1. Podział ze względu na przyczyny powstania	306
2.1.2. Niedobory niezawinione	306
2.1.3. Niedobory zawinione	307
2.2. Inwentaryzacja zbiorów bibliotecznych	307
2.2.1. Skontrum	308
2.3. Ogólne zasady ujmowania różnic inwentaryzacyjnych w księgach	309
2.4. Ujmowanie różnic inwentaryzacyjnych w zakresie poszczególnych składników majątkowych	311
2.5. Ujmowanie rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych w księgach	313
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	316
3.1. Ewidencja niezawinionych niedoborów inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie	316
3.2. Ewidencja zawinionych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) bezspornych niedoborów inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie	317
3.3. Ewidencja niezawinionych usprawiedliwionych (uzasadnionych) niedoborów inwentaryzacyjnych w pozostałych środkach trwałych	317
3.4. Ewidencja zawinionych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) bezspornych niedoborów inwentaryzacyjnych w pozostałych środkach trwałych	318
3.5. Ewidencja niezawinionych usprawiedliwionych (uzasadnionych) niedoborów inwentaryzacyjnych w zapasach (materiałach)	320
3.6. Ewidencja zawinionych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) bezspornych niedoborów inwentaryzacyjnych w zapasach (materiałach) ..	322
3.7. Ewidencja niezawinionych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) bezspornych niedoborów inwentaryzacyjnych w zapasach (towarach)	323
3.8. Ewidencja zawinionych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) bezspornych niedoborów inwentaryzacyjnych w zapasach (towarach)	325
3.9. Ewidencja niedoborów inwentaryzacyjnych gotówki w kasie	326
3.10. Ewidencja roszczeń spornych z tytułu niedoborów inwentaryzacyjnych nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) spornych dochodzonych w sądzie – sprawa wygrana	327

3.11. Ewidencja roszczeń spornych z tytułu niedoborów nieusprawiedliwionych (nieuzasadnionych) spornych inwentaryzacyjnych dochodzonych w sądzie – sprawa przegrana	329
3.12. Ewidencja nadwyżek inwentaryzacyjnych w środkach trwałych umarzanych w czasie oraz środkach trwałych w budowie (inwestycjach) ...	330
3.13. Ewidencja nadwyżek inwentaryzacyjnych w pozostałych środkach trwałych	331
3.14. Ewidencja nadwyżek inwentaryzacyjnych zapasów (materiałów i towarów)	333
3.15. Kompensowanie niedoborów i nadwyżek	333
4. Sposób dokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	337
4.1. Protokół weryfikacji różnic inwentaryzacyjnych	337
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	338
Rozdział VII. Odpisy aktualizujące w zakresie aktywów trwałych i obrotowych (<i>dr Mieczysław Cellary</i>)	341
1. Wyjaśnienie pojęć	341
2. Komentarz	342
2.1. Podstawy prawne	342
3. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	345
3.1. Odpisy aktualizujące w zakresie aktywów trwałych	345
3.1.1. Środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, i środki trwałe w budowie	345
3.1.2. Ewidencja odpisów aktualizujących z tytułu trwałej utraty wartości środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz środków trwałych w budowie	347
3.1.3. Inwestycje długoterminowe	350
3.1.3.1. Zasady ustalone w ustawie o rachunkowości	350
3.1.3.2. Zasady ustalone w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości	351
3.1.4. Ewidencja odpisów aktualizujących długoterminowe aktywa finansowe	351
3.2. Odpisy aktualizujące w zakresie rzeczowych aktywów obrotowych	354
3.2.1. Rzeczowe aktywa obrotowe	354
3.2.1.1. Zasady ustalone w ustawie o rachunkowości	354
3.2.1.2. Zasady ustalone w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości	354
3.2.1.3. Ewidencja odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa obrotowe	355
3.2.2. Inwestycje krótkoterminowe	356
3.2.2.1. Zasady ustalone w ustawie o rachunkowości	356
3.2.2.2. Zasady ustalone w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości	357

3.2.2.3. Ewidencja odpisów aktualizujących krótkoterminowe aktywa finansowe	357
3.2.3. Ewidencja odpisów aktualizujących pożyczki	359
3.2.4. Należności	359
3.2.4.1. Zasady ustalone w ustawie o rachunkowości i w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych	359
3.2.4.2. Zasady ustalone w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości	362
3.2.4.3. Ewidencja odpisów aktualizujących należności	362
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	367
5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi i klasyfikacją budżetową	368
Rozdział VIII. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów (dr Bożena Rudnicka)	369
1. Wyjaśnienie pojęć	369
2. Komentarz	370
2.1. Wprowadzenie	370
2.2. Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	371
2.2.1. Rozliczenie kosztów zakupu	372
2.3. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	373
2.3.1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu przyszłych świadczeń na rzecz pracowników	376
2.4. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	377
3. Ewidencja rozliczeń międzyokresowych kosztów	379
3.1. Zasady ewidencji rozliczeń międzyokresowych kosztów	379
3.2. Schematy ewidencji czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów	381
3.3. Schematy ewidencji biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	383
3.4. Schemat ewidencji rozliczeń międzyokresowych przychodów	385
3.5. Rozliczenia międzyokresowe na kontach budżetu	385
4. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów w sprawozdaniu finansowym i sprawozdaniach budżetowych	387
Rozdział IX. Fundusz (dr Monika Kaczurak-Kozak)	389
1. Wyjaśnienie pojęć	389
2. Komentarz	389
2.1. Wprowadzenie	389
2.2. Elementy kształtujące fundusz jednostki	390
2.3. Charakterystyka wyniku finansowego w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	392
2.4. Nadwyżka środków obrotowych	393
2.5. Pozostałe składniki funduszu	394
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	395
3.1. Ogólne zasady ewidencji funduszu	395

3.2. Zasady ewidencji funduszu jednostki	397
3.3. Zasady ewidencji wyniku finansowego	402
3.4. Zasady ewidencji nadwyżki środków obrotowych	406
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	408
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi	409
Rozdział X. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych (dr Mieczysława Cellary)	413
1. Wyjaśnienie pojęć	413
2. Komentarz	414
2.1. Zasady wykonywania zobowiązań oraz podział zobowiązań w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych	414
2.1.1. Zobowiązania	414
2.1.2. Odsetki od zobowiązań	416
2.1.3. Sposób wykonania zobowiązań	417
2.2. Rezerwy na zobowiązania w jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych	417
2.3. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	420
2.4. Wycena zobowiązań i rezerw na zobowiązania	420
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	421
3.1. Ogólne zasady ewidencji zobowiązań	421
3.2. Ewidencja zobowiązań na koncie 201 „Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami”	422
3.3. Ewidencja należności z tytułu dochodów budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	427
3.4. Ewidencja rozliczeń dochodów budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	427
3.5. Rozliczenie wydatków budżetowych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	428
3.6. Ewidencja rozrachunków z budżetem	428
3.7. Ewidencja rozliczeń wydatków z budżetu środków europejskich	433
3.8. Rozliczenie wydatków ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	433
3.9. Ewidencja pozostałych rozrachunków publicznoprawnych w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	433
3.10. Ewidencja rozrachunków z tytułu wynagrodzeń	437
3.11. Ewidencja pozostałych rozrachunków z pracownikami w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	440
3.12. Ewidencja pozostałych rozrachunków w księgach jednostek organizacyjnych budżetu	440
3.13. Ewidencja wpływów do wyjaśnienia	444
3.14. Ewidencja rezerw na zobowiązania	444
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	446

5. Powiązanie ze sprawozdaniami finansowymi, budżetowymi i klasyfikacją budżetową	447
Rozdział XI. Fundusz specjalny (Justyna Kisielewska)	451
1. Wyjaśnienie pojęć	451
2. Komentarz	452
3. Schematy księgowania	454
3.1. Ewidencja odpisu ZFŚS w jednostce budżetowej	454
3.2. Ewidencja stanu zwiększeń i zmniejszeń ZFŚS	454
3.3. Ewidencja świadczeń rzeczowych	456
3.4. Ewidencja dofinansowania wycieczek	456
3.5. Ewidencja dofinansowania do wczasów	457
3.6. Księgowanie udzielonej z ZFŚS zapomogi	458
3.7. Księgowanie udzielonej ze środków ZFŚS pożyczki mieszkaniowej	459
3.8. Ewidencja świadczenia urlopowego nauczycieli	460
3.9. Pożyczki na cele mieszkaniowe a VAT	461
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	462
5. Powiązanie ze sprawozdawczością finansową	462

Część III. Księgowania w układzie rachunku zysków i strat

Rozdział I. Przychody i koszty z działalności operacyjnej (dr Monika Kaczurak-Kozak)	467
1. Wyjaśnienie pojęć	467
2. Komentarz	467
2.1. Wprowadzenie	467
2.2. Podstawa prawna ewidencji przychodów i kosztów operacyjnych w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	468
2.3. Specyfika przychodów i kosztów z działalności operacyjnej jednostek budżetowych oraz samorządowych zakładów budżetowych	469
2.3.1. Źródła dochodów	469
2.3.2. Inne dochody budżetu państwa, JST oraz innych jednostek, należne na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych	470
2.3.3. Wydzielony rachunek dochodów	470
2.3.4. Dochody budżetu JST nieujęte w planach finansowych innych samorządowych jednostek budżetowych	470
2.3.5. Specyfika przychodów w samorządowych zakładach budżetowych i jednostkach budżetowych	470
2.3.6. Zasady ujmowania w ewidencji i rozliczania kosztów z działalności operacyjnej w samorządowych zakładach budżetowych i jednostkach budżetowych	471
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	472

3.1. Ogólne zasady ewidencji przychodów w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	472
3.2. Ewidencja przychodów ze sprzedaży produktów gotowych i towarów	474
3.2.1. Konto 700 „Sprzedaż produktów i koszt ich wytworzenia”	474
3.2.2. Konto 730 „Sprzedaż towarów i wartość ich zakupu”	476
3.3. Ewidencja przychodów z tytułu dochodów budżetowych	478
3.4. Ewidencja kosztów tylko w układzie rodzajowym, na kontach zespołu 4 „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie”	480
3.5. Ewidencja kosztów tylko w układzie funkcjonalnym, na kontach zespołu 5 „Koszty według typów działalności i ich rozliczenie”	487
3.6. Ewidencja kosztów w układzie rodzajowym i w układzie funkcjonalnym ..	492
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	494
4.1. Amortyzacja	495
4.2. Zużycie materiałów i energii	495
4.3. Usługi obce	495
4.4. Podatki i opłaty	495
4.5. Wynagrodzenia	496
4.6. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	496
4.7. Pozostałe koszty rodzajowe	496
5. Powiązania ze sprawozdaniami finansowymi i klasyfikacją budżetową	497
Rozdział II. Pozostałe przychody i koszty operacyjne (dr Monika Kaczurak-Kozak)	501
1. Wyjaśnienie pojęć	501
2. Komentarz	501
2.1. Wprowadzenie	501
3. Pozostałe przychody i koszty operacyjne w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	503
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	504
3.1. Ogólne zasady ewidencji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	504
3.2. Przykłady ewidencji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	506
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	510
5. Powiązania ze sprawozdawczością finansową i budżetową	511
Rozdział III. Przychody i koszty finansowe (dr Monika Kaczurak-Kozak)	515
1. Wyjaśnienie pojęć	515
2. Komentarz	515
2.1. Wprowadzenie	515
2.2. Przychody i koszty finansowe w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	516
3. Schematy księgowania z wyjaśnieniami	518

3.1. Ogólne zasady ewidencji przychodów i kosztów finansowych w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	518
3.2. Przykłady księgowania przychodów i kosztów finansowych w jednostkach budżetowych oraz samorządowych zakładach budżetowych	519
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	522
5. Powiązanie ze sprawozdawczością finansową	523
Rozdział IV. Wynik finansowy – przeksięgowanie sald na konto 860 „Wynik finansowy” (dr Mieczysława Cellary)	525
1. Wyjaśnienie pojęć	525
2. Komentarz	525
3. Schematy księgowania	526
4. Sposób udokumentowania/forma urządzenia ewidencyjnego	533
5. Powiązanie ze sprawozdaniem finansowym, budżetowym i klasyfikacją budżetową	533